

Pratarmė

Įprastos struktūros *Colloquia* Nr. 24 (startuojanti teorinio pobūdžio straipsniu ir chronologiškai artėjanti prie dabarties literatūros aktualijų) šiuokart pasižymi dviem išsiskiriančiais momentais – atida sovietmečio kūrėjams ir ypatingu doktorantų aktyvumu. Numerį atveria doktorantės Jurgitos Katkuvienės straipsnis apie Roland'o Barthes'o polisemišką kūno ir kūniškumo sampratą teksto teorijoje (rimtą autorės įsigilinimą į tyrimo objektą liudija pagreičiui pateikti dvejetainiai Barthes'o fragmentų vertimo pavyzdžiai).

Colloquia jau nuo Nr. 17 angažavosi sovietmečio literatūros tyrimų kryptim ir gana nuosekliai šį pasiryžimą vykdė. Suintensyvinti tyrimus paskatino trijų stambių sovietmečio kultūros figūrų – akademiko Kosto Korsako, rašytojų Petro Cvirkos ir Juozo Baltušio – gimimo 100-mečių sukaktys 2009 metais. Net keturiuose straipsniuose pavyko naujais rakursais pažvelgti į šių sovietmečio klasikų politines, socialines, kultūrinės laikysenas ir kitaip perskaityti kelis chrestomatinius jų tekstus. Tiršta archyvinės medžiagos empirika pagrįstas istoriko Mindaugo Tamošaičio straipsnis apie Cvirkos ideologinį kairėjimą ir simpatijas Sovietų Sąjungai 4-ame XX amžiaus dešimtmetyje motyvuoja logišką rašytojo posūkį į sovietinio režimo glėbį. Dalia Satkauskytė įtikinamai parodo kai kurių sociologinių Korsako-kritiko įžvalgų gyvastingumą, kuris atsiskleidžia anuometinę *Altorių šešėly* analizę autorei perkodavus šiuolaikinės mokslinės retorikos priemonėmis. Imeldos Vedrickaitės straipsnio ašis – Baltušio asmeninio „susipaminklinimo“ istorija, leidžianti įžvelgti bendresnes galios ir šlovės kūrimo schemas. Kodėl Baltušis toks populiarus Prancūzijoje? Kodėl *Sakmė apie Juzą* prancūziškai publikuota net keturis kartus ir šioje šalyje lenkia bet kurį kitą lietuvių rašytojų kūrinį? Į šiuos klausimus atsako Genovaitė Dručikutė straipsniu, pristatančiu *Sakmės apie Juzą* vertimo į prancūzų kalbą ypatumus.

Vilmos Narušienės ir Kristinos Sakalavičiūtės tyrimas išsamiau supažindina su Czesława Miłoszo vertimo samprata ir pristato ankstyvųjų jo poezijos vertimų apžvalgą bei analizę. Loreta Mačianskaitė straipsnyje apie XX a. pabaigos lietuvių prozą siūlo konceptualizuoti kančios išsisėmimą šiuolaikinėje literatūroje.

Tarp šio numerio publikacijų nestinga įvairiųjų sąskambių ir sąsajų: pakartotinai aptariama tiek *Sakmė apie Juzą*, tiek Mykolaičio-Putino kūryba; prieštaringos sovietmečio realijos išnyra redaktorės Donatos Linčiuvienės ir Solveigos

Daugirdaitės pokalbyje apie pasiaukojamą ir diplomatinio talento reikalavusią redaktorių luomo tarnystę knygai. Numerio autoriai dažnokai užsimena apie siekį metodologiškai atsinaujinti, deklaruoja sankabų būtinybę tarp literatūros ir sociumo, psichologijos, kasdienybės bei kitų, anksčiau neestetinėmis laikytų, veiklos sričių. Ta intencija redkolegijos narės Natalijos Arlauskaitės surengta apvalaus stalo diskusija apie lyginamąsias ir intermedialias literatūros tyrimų studijas plėtoja kontekstinių, projektuojamų į kitus menus, daugiasluoksnių tyrimo strategijų temą. Jai atitaria Gintarės Bernotienės pastanga apčiuopti „Vilniaus dvasią“ literatūrologės Viktorijos Daujotytės interpretuojamoje Juditos Vaičiūnaitės kūryboje – Vaičiūnaitė iškyla kaip istoriosofinio jausmo poetė su „retu istorijos ir sakraliosios estetikos pojūčiu“.

Petras Bražėnas, recenzuodamas Almos Lapinskienės veikalą apie tarpukario Vilniaus literatūrą, pabrėžia kanoninę tokių tyrimų vertę – didelę informacijos sancaupą vienoje vietoje. Kitų recenzentų rašiniai „radosi iš naujumo intrigos ir paieškų“. Loreta Jakonytė su seklio įkarščiu ieško dinamiškų naujovių kolektyviniame Marcelijaus Martinaičio kūrybos interpretacijų rinkinyje. Dvi jaunos autorės Taisija Laukkonėn ir Rima Bertašavičiūtė drauge žvalgosi laisvesnių minties artikuliacijos būdų. Jų „Pokalbis apie pokalbius“ – kūrybingas atsakas į *Colloquia* Nr. 23 paskelbtą Jakonytės polemienio teksto „Nesivaržykim!“ kvietimą atnaujinti ir transformuoti įprastus akademinį žanrų formatus. Krikos laukui priklausanti Laimanto Jonušio pokalbių su Sigitu Parulskiu knyga metodologiškai išradingai „sumokslinama“, pasitelkus recepcijos teoriją ir interaktyvią suvokėjo poziciją. Doktorantė Giedrė Kazlauskaitė kibiai nagrinėja Eugenijaus Žmuidos monografiją apie Vincą Mykolaitį-Putiną, taip pat kvestionuodama akademinį normatyvumą, pasigesdama lankstesnių tyrimo priegų, skatindama išlaisvinti intelektualinio diskurso praktikas.

Mindaugas Kvietkauskas „Nuomonių domino“ skiltyje polemiskai svarsto, kur ir kodėl per dvidešimt metų prašapo interesas savajai kultūrai. Deja, žmogiško intereso trūkumą tam, kas sava, lemia anaipol ne finansavimo stoka, o mentaliteto ydos.

JŪRATĖ SPRINDYTĖ